

ГЕНОТИПОВІ ПАРАМЕТРИ ДОБОРУ КОРІВ УКРАЇНСЬКОЇ БУРОЇ МОЛОЧНОЇ ПОРОДИ ЗА МОЛОЧНОЮ ПРОДУКТИВНІСТЮ

Чернявська Т.О., Скляренко Ю.І., Братушка Р.В.

В роботі вивчені кореляційні зв'язки між якісними показниками молочної продуктивності корів української бурої молочної породи. Встановлено що між якісними показниками молочної продуктивності існує достовірний як позитивний так і негативний кореляційний зв'язок.

Постановка проблеми. Основним методом якісного поліпшення маточного поголів'я худоби залишається селекція, яка базується на консолідації новостворених порід, виявленні та широкому використанні власних внутріпородних ресурсів, а також часткове, в межах необхідності, залучення до селекційного процесу кращого світового генотипу спеціалізованих молочних порід. Сьогодні в Україні зі створенням нових високопродуктивних спеціалізованих молочних порід та типів виникає потреба в їх оцінці за якісними показниками продуктивності

Ефективність селекції за ознаками молочної продуктивності корів у значній мірі зумовлена кореляційними зв'язками між ними. При відборі тварин за однією ознакою, крім прямого ефекту, очікується побічний, зумовлений одночасною зміною інших ознак, які певною мірою пов'язані з нею. Спрямованість і величина зв'язку між ознаками визначає кінцеві результати відбору. Не можна вести односторонню селекцію за однією ознакою не знаючи її ефекту впливу на іншу[4, 5].

Аналіз численних матеріалів по чорно-рябій породі показав, що у процесі відбору мінливість одного із фенотипових показників залежить від мінливості інших господарськи корисних ознак. Так, мінливість вмісту жиру в молоці залежить від мінливості удою корів. У свою чергу мінливість удою залежить від мінливості живої маси, віку тварин при першому отеленні, тривалості сухостийного та сервіс-періоду, сезону отелення та інших факторів[Литвиненко Т.В., Невінчана О.М., 2009].

Питання взаємозв'язку між ознаками при прояві молочної продуктивності у корів різних порід вивчалось досить давно, ґрунтовно і багатьма дослідниками[3].

Загальновідомими є встановлені практичні закономірності про те, що між величиною надою і вмістом жиру та білка в молоці існує переважно від'ємна корелятивна залежність на рівні (-0,07-0,63) -0,04-0,66), а між вмістом жиру (%) і білка (%) позитивна (+0,14-0,74) для корів різних порід.

Пряма кореляційна залежність (0,90-0,98) відмічається між величиною надою та кількістю молочного жиру (кг) та білка (кг) в молоці за лактацію. В дослідженнях відмічається практичне відсоткове (%) співвідношення чотирьох груп корів у стадах, які мають різні значення

поєднання величини надою та вмісту жиру (%), а також за вмістом жиру (%) та білка (%) в молоці(Петренко І.П., Бірюкова О.Д., Єфіменко С.Т., 2010).

У молочному тваринництві найбільше значення приділяється характеру і величині кореляційних зв'язків між рівнем надою і вмістом жиру в молоці. За даними вітчизняних і зарубіжних учених, у більшості порід взаємозв'язок між цими ознаками негативний. У цілому у племінних стадах молочної худоби, кореляційний зв'язок між рівнем надою і живою масою корів позитивний ($r = +0,92 - +0,98$).

Останнім часом в селекції молочної худоби все більше уваги приділяється білковості молока. Більшість авторів вважають, що не існує тісної лінійної залежності між вмістом жиру та білка у молоці. Вміст білка в молоці змінюється не завжди відповідно до його жирності. В середньому при підвищенні жирності молока на 1%, вміст білка збільшується лише на 0,3%. (Є. І. Федорович, Н. М. Бабій, 2010).

Формування цілей статті. Метою нашого дослідження було вивчення кореляційних зв'язків між якісними показниками молочної продуктивності корів української бурої молочної породи.

Матеріал і методика досліджень. Дослідження проведені в умовах племінного репродуктора з розведення української бурої молочної худоби СЗАТ «Маяк» Тростянецького району Сумської області за період 2010-2011 роки. Оцінку молочної продуктивності піддослідних корів (n=173) проводили згідно даних зоотехнічного і племінного обліку. Молочну продуктивність визначали шляхом проведення щомісячних контрольних доїнь і щомісячного визначення вмісту жиру, білку, казеїну, лактози, сухої речовини, сухого знежиреного молочного залишку в молоці протягом лактації. Одержані результати опрацьовані статистично за загальноприйнятими методиками і з використанням комп'ютерних програм[2].

Результати досліджень. В результаті проведених досліджень, нами встановлено, що тварини української бурої молочної породи мали добрі показники молока. Так вони перевищували стандарт породи за вмістом жиру в молоці на 0,18%, білку – на 0,25% (табл. 1). При цьому молочно продуктивність тварин знаходилась в межах 4 тис. – 4,5 тис. кг молока. Вміст сухої речо-

вини та сухого знежиреного молочного залишку також відповідав вимогам, що до вищого ґатунку молока.

В результаті цілеспрямованого добору корів за молочністю спостерігаються невисокі

коефіцієнти мінливості надою ($C_v = 9,1\%$). Порівняно високий коефіцієнт варіації ($C_v = 20,8\%$) за вмістом жиру в молоці свідчить про відсутність консолідації тварин за даною ознакою.

1. Характеристика якісних показників молочної продуктивності

Показник	Вміст					
	жиру	казеїну	лактози	сухої речовини	сухого знежиреного молочного залишку	білку
$M \pm m, \%$	$3,98 \pm 0,06$	$3,31 \pm 0,03$	$4,67 \pm 0,02$	$13,1 \pm 0,08$	$9,13 \pm 0,03$	$3,55 \pm 0,03$
$C_v, \%$	20,8	11,6	5,4	8,3	4,7	10,8

За якісними ознаками молочної продуктивності високою кореляційною залежністю характеризується вміст жиру і сухої речовини ($r = + 0,93$), казеїну та білку ($r = + 0,98$), білку та сухого знежиреного залишку ($r = + 0,80$), казеїну та сухого знежиреного залишку ($r = +$

0,79), казеїну та сухої речовини ($r = + 0,74$) (табл. 2). У корів стада української бурої молочної породи встановлений найбільший від'ємний кореляційний зв'язок між вмістом лактози та вмістом жиру в молоці ($r = - 0,37$), вмістом казеїну ($r = -0,34$), вмістом білку ($r = - 0,26$).

2. Кореляційні зв'язки між якісними показниками молочної продуктивності, $r \pm m_r$

Вміст	Вміст:					
	жиру	казеїну	лактози	сухої речовини	сухого знежиреного молочного залишку	білку
жиру	-	$0,56 \pm 0,05$	$-0,37 \pm 0,07$	$0,93 \pm 0,01$	$0,41 \pm 0,06$	$0,44 \pm 0,06$
казеїну	$0,56 \pm 0,05$	-	$-0,34 \pm 0,07$	$0,74 \pm 0,03$	$0,79 \pm 0,03$	$0,98 \pm 0,00$
лактози	$-0,37 \pm 0,07$	$-0,34 \pm 0,07$	-	$-0,17 \pm 0,07$	$0,29 \pm 0,07$	$-0,26 \pm 0,07$
сухої речовини	$0,93 \pm 0,01$	$0,74 \pm 0,03$	$-0,17 \pm 0,07$	-	$0,72 \pm 0,04$	$0,66 \pm 0,04$
сухого знежиреного молочного залишку	$0,41 \pm 0,06$	$0,79 \pm 0,03$	$0,29 \pm 0,07$	$0,72 \pm 0,04$	-	$0,80 \pm 0,03$
білку	$0,44 \pm 0,06$	$0,98 \pm 0,00$	$-0,26 \pm 0,07$	$0,66 \pm 0,04$	$0,80 \pm 0,03$	-

Висновок. Встановлені кореляційні зв'язки дозволяють стверджувати, що подальше нарощування генетичного потенціалу в поколіннях тварин стада необхідно проводити через бугаїв-

плідників, з високим генетичним потенціалом, у яких добре поєднуються якісні показники молочної продуктивності.

Література

1. Гончаренко І. Санітарна якість молока залежно від його хімічного складу / І. Гончаренко // Вет. медицина України. – 2002 – № 10. – С. 32-33.
2. Плохинский Н. А. Руководство по биометрии для зоотехников. — М.: Колос, 1969. — 256 с.
3. Приходько М.Ф. Жирнокислотний склад молочного жиру корів української бурої молочної породи і сумського типу української чорно-рябої молочної породи // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Новітні технології скотарства у ХХІ столітті» (4-6 вересня 2008 року). – Миколаїв. – 2008. – С. 57-63.
4. Федорович Є.І., Бабій Н.М. Хімічний склад молока корів чорно-рябої худоби різної селекції / Є.І.Федорович, Н.М. Бабій // Розведення і генетика тварин. – 2008. – Вип. 42. – С.302-310.
5. Федорович Є. І, Бабій Н. М. Якісний склад молока та його взаємозв'язок з молочною продуктивністю корів чорно-рябої худоби зарубіжної та вітчизняної селекції / Є. І. Федорович, Н. М. Бабій // Біологія тварин – 2007, – Львів, – т. 9, № 1–2 –С. 229–234.